

Op zondag 13 februari keek ik naar de uitzending van Buitenhof waarin het boek 'De zeven vinkjes' van Joris Luyendijk werd besproken. Aan tafel zaten gespreksleider Twan Huys, Joris, Sylvana Simons en Neelie Kroes. De zeven vinkjes? Dat zijn zeven kerngegevens waaraan volgens Luyendijk degenen voldoen die het in Nederland bestuurlijk voor het zeggen hebben en op allerlei gebied de norm bepalen. Neelie mist het vinkje 'man' en Sylvana mist ze (bijna?) allemaal. Dat zal vast de reden zijn geweest dat juist zij voor de discussie in Buitenhof waren gevraagd. Ik had het boek de dag ervoor aangeschaft en ook al wat kritiekjes gelezen in de krant. Ik ging er voor zitten.

De redactie van Buitenhof had de dames van tevoren een exemplaar van het boek toegestuurd. Joris Luyendijk gaat in op de achtergrond van bekende Nederlanders, voornamelijk bestuurders en ondernemers, zowel mét de zeven vinkjes als zonder. Hij maakt aannemelijk hoe veel moeilijker de laatste categorie het moet hebben om zover te komen. Al die personen stonden keurig in een register achterin het boek. Het bleek al gauw, dat Sylvana en Neelie zichzelf eventjes hadden opgezocht, maar het boekje verder niet hadden gelezen. Beiden niet. En dan toch optreden bij een discussie !? Bij Neelie werd een en ander snel duidelijk. Boekje, bladzijde 119: "... *dochter van een zwaar calvinistische ondernemer uit Rotterdam Neelie Kroes nam ooit het besluit overdreven deftig te gaan praten...*" Neelie reageerde in de uitzending als door een wesp gestoken. Haar vader was juist heel vrijzinnig en zij had nooit bewust besloten om nu eens overdreven deftig te gaan praten. Ze wilde wel eens weten hoe Joris aan die onzin kwam. Neelie zette al haar veren op. Joris was compleet verrast door deze gezellige binnenkomer en beklagde zich van de weeromstuit dat de redactie hem niet had voorbereid op deze vraag. Hij kwam er duidelijk niet uit - kennelijk in de stress vergeten dat hij achterin het boekje iets over research en 'fact checking' had opgenomen. Haaibaai Neelie zei even later nog fijntjes dat ze wel eens een *goed* boek over het bewuste thema zou lezen. Gedurende het hele item was Joris zichtbaar aangeslagen ... en tijdelijk van het padje af, want hij maakte even later gespreksleider Twan Huys ook nog een verwijt. Terecht of niet: onder omstandigheden een tikje onhandig. Buitenhof is een programma puur voor de inhoud, zeker geen infotainment. De discussies zijn er beschaafd afstandelijk. Nu zat er echt emotie in. Om die reden was dit onverwachts opwindende live tv. Geen rel in de echte zin van het woord natuurlijk, maar zichtbaar 'embarrassing' voor Joris de zeven-vinker. En ja, geen groter vermaak dan leedvermaak, dus ik genoot.

Dat is nu niet mooi van je, Manuel! Ik weet het, ik weet het. Want, welke schaker kent vergelijkbare situaties niet uit eigen ervaring, die van de onverwachte binnenkomer en diens nasleep? Op 8 oktober 1977 speelde ik met een Gronings team in de tweede klasse uit tegen het toen nog zelfstandige ASG uit Apeldoorn. Wij Groningers werden aldaar met 7,5-2,5 afgedroogd, maar met die zeperd was ik achteraf niet zo bezig; wel met mijn eigen dramatische verlies. Mijn eigen zeperd had weinig meer dan een uur in beslag genomen. Toen ik des tegenstanders zet 16 Pd5! in het Groningse clubblad becommentarieerde schreef ik "Alsof je een baksteen in je gezicht krijgt ...", de plotselinge optater die je te verwerken krijgt. Wat er fysiologisch precies gebeurt mag iemand anders uitleggen, maar het gevoel was inderdaad pittig. Nooit zien aankomen, meteen uit. Ik was groggy en deed

nog zeven volstrekt futiele zetten. Pas toen drong het tot me door dat ik mezelf belachelijk maakte. De vergelijking met Joris Luyendijk dringt zich op: pijnlijk verrast worden en dan tijdelijk de weg kwijt zijn. Maar achteraf heeft deze ervaring zijn nut gehad: de opening waarmee ik toen verrast en van het bord gepaald was heb ik nu zelf op mijn repertoire. Bepaald niet toevallig. En dezelfde vieze openingsgrap van toen heb ik in Den Haag, vijftientig jaar later en nu aan de goede kant van het bord gezeten, nog eens door de schaakstukken laten opvoeren, een heerlijk sadistisch moment. Een en ander heeft tot een stukje in de Promoot geleid, want er zat ook nog grootmeesterlijke geschiedenis aan vast. Het is te vinden in ons clubarchief op <http://www.svpromotie.nl> (item de Promoot, juni 2003, *Een partij met een verhaal*).

De moraal van wat ik hier geschreven heb is misschien ietwat apart: In vergelijking met Joris Luyendijk ben ik namelijk een bofkont, jazeker. De zeperd van Joris leidt tot een correctie in een eventuele volgende editie van zijn boekje, wonden likken en punt erachter. Mijn zeperd daarentegen heeft me op het spoor gezet van een mooi nieuw wapen in mijn arsenaaltje, eentje waarmee ik spannende partijen heb mogen spelen: een baksteen met een kus van Vrouwe Caissa.